

Gezamenlijk persbericht ministerie van OCW en de commissie Ontwikkeling Nederlandse Canon

De canon van Nederland: vijftig vensters op toen en nu

De kern van de canon van Nederland bestaat uit vijftig onderwerpen (vensters) uit de Nederlandse cultuur en geschiedenis. De onderwerpen variëren van de hunebedden en Willem van Oranje tot de grondwet en de gasbel. De canon moet leiden tot meer kader en verdieping van de kennis over ons verleden.

Het wordt geen nieuw schoolvak en past binnen de bestaande kerndoelen, datgene wat leerlingen moeten kennen en kunnen. En vooral moet de canon fungeren als inspirerend fundament. De docent is de sleutel voor een succesvolle aanpak: daarom moet er meer aandacht voor vakinhoud komen op de lerarenopleidingen en is het van belang nascholing te organiseren voor docenten.

Dat zijn enkele van de belangrijkste aanbevelingen uit het rapport van de canoncommissie onder voorzitterschap van Frits van Oostrom. Hij heeft het eindrapport vanmiddag overhandigd aan minister Maria van der Hoeven, die een jaar geleden de opdracht gaf voor het opstellen van dit advies.

Reactie kabinet

De minister spreekt haar waardering uit voor het werk van de commissie. Het kabinet geeft geen oordeel over het voorstel van de vijftig vensters. Dat is de verantwoordelijkheid van de commissie en nadrukkelijk niet de taak of verantwoordelijkheid van het kabinet. Het kabinet kan zich vinden in de analyse van de waarde van een canon voor de samenleving. Daarom wordt het voorstel nu aangeboden aan het onderwijs en de culturele instellingen en ook breder beschikbaar gesteld, met als doel respons uit de samenleving te krijgen. Daarvoor wil het kabinet zes maanden uittrekken.

Het kabinet neemt de uitnodiging van de commissie aan om daarna een reactie op hoofdlijnen te ontvangen, zowel op alle commentaren uit de samenleving als op de beleidsreactie van het kabinet. Dan kan ook een standpunt bepaald worden over de termijn van de herijking van de canon. Het kabinet neemt enkele praktische aanbevelingen (website en schooltelevisie) direct over, maar laat een beslissing over de andere aanbevelingen over aan een volgend kabinet dat bij zijn definitieve reactie zijn voordeel kan doen met de respons uit de samenleving.

Analyse commissie

In haar analyse concludeert de commissie dat klachten over een gebrek aan historische kennis van alle tijden is. Maar zij stelt ook dat de leestijd voor geschiedenis en cultuur, zowel in het onderwijs als in de opleiding van onderwijzers, lijkt afgenomen. Dat de programma's en schoolboeken uitpuilen van stof en taken. En dat het evenwicht tussen kennis en vaardigheden soms uit het oog wordt verloren. Met als gevolg dat leerlingen veel van weinig weten, diffuse kennis hebben. Het werken met de voorgestelde canon en de daarbij behorende aanbevelingen kunnen deze ontwikkeling keren, aldus de commissie. De canon moet overigens niet versmald worden tot nationale identiteit, beklemtoont de commissie in haar advies. Wel kan de canon bijdragen aan burgerschap, aangezien het een canon is van alle Nederlanders, 'het verhaal van het land dat wij gezamenlijk bewonen'.

De basis voor een goede kennis over de Nederlandse geschiedenis en cultuur ligt in het onderwijs. De commissie heeft doelbewust gekozen voor een open, geïntegreerde, levende canon die qua onderwerpen beperkt van omvang is en die zich uitstrekt over diverse vakken als aardrijkskunde, geschiedenis, Nederlands, kunstvakken en Mens en Samenleving. Zij ziet de canon liever op termijn uitgebreid dan dat zij 'het risico zou lopen het onderwijs te overvoeren'. Het fundament voor de canon moet gelegd worden in zes of zeven jaar tijd, in de hogere groepen van het basisonderwijs en de eerste klassen van het voortgezet onderwijs. Zo passeert de canon twee keer de revue, waarbij in het voortgezet onderwijs verbreding en verdieping centraal staan.

Entoen.nu

Voor de vorm en de presentatie van de canon komt de commissie met een aantal aanbevelingen. Zij bepleit het ontwerpen van een grote wandkaart voor alle scholen waarin de vijftig vensters op een tijdslijn staat afgebeeld. Daarnaast wordt er vanaf vandaag een website opengesteld (www.entoen.nu), met legio vertakkingen en verwijzingen vanuit de canon. De commissie ziet de canon als een voortdurend gesprek, hetgeen inhoudt dat bezoekers zelf bijdragen kunnen plaatsen, zodat de site een levendig geheel wordt. Verder is de commissie groot voorstander van meer excursies, die aansluiten bij de onderwerpen van de canon. Zij ziet ook mogelijkheden voor meer 'gasten in de klas': mensen die in de klas verhalen over hun ervaringen, bijvoorbeeld over de Tweede Wereldoorlog of de rol van de haven van Rotterdam. De commissie pleit mede in dat licht ook voor een lokale canon, om het erfgoed om de hoek van de school niet uit het oog te verliezen.

De commissie is het afgelopen jaar zeer regelmatig benaderd door mensen met uiteenlopende initiatieven om (aspecten van) de canon over het voetlicht te brengen. Zij stelt daarom voor een nieuw fonds, overeenkomstig het Fonds voor de Letteren en het Nederlands Fonds voor de Film, in het leven te roepen om deze initiatieven een kans te geven. Het fonds zou Willem van Oranjefonds moeten gaan heten. Verder zou de commissie graag zien dat de ANWB zich buigt 'over een aansprekende, en niet al te benauwde, Nederlandse pendant' van de bewegwijzering in ons omringende landen, die verwijzen naar belangrijke gebeurtenissen, figuren of monumenten in de regio.